

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 2. De necessitate, & institutione Baptismi,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

ad elementum, & sit sacramentum. Quæ ablutio significat interiorem ablutionem à fordibus peccatorum, factam per gratiâ iustificantis infusionem in animam. Secundum vero est ipsa gratia sanctificans, quam prædicta ablutio externa sic significat, ut simul eam producat. Tertium est character baptismalis indebiliter impressus in anima, qui dicitur res sacramenti, quatenus per sacramentum, seu exteriorem ablutionem prodacitur; & dicitur sacramentum, quatenus est signum distinguens fidelem ab infideli.

CAPVT II.

De institutione, & necessitate Baptismi.

S V M M A R I V M.

- 5 Baptismus institutus est à Christo.
- 6 Quando institutus.
- 7 Qualis sit illius necessitas, & quod talis sit quoad infantes, vt ipsa suscipi debeat, nisi pro Christo mortem patiantur.
- 8 Quod in adulto votum illius sufficere possit quoad ipsa suscipi non potest.
- 9 An oporteat tale votum esse explicitum.

CERTVM est de fide à Christo Domino nostro institutum esse sacramentum Baptismi. Nam aperta sunt verba illius Ioan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua, &c. & Matth. vii. Baptizantes eos, &c. Atque inter septem nouæ legis sacramenta, quæ Concilium Floren. in instr. Armenorum, & Concil. Trident. sess. 7. De sacram. in genere, Can. 1. definiunt à Christo instituta, primo loco ponitur baptismus: vt is per quem si deles tanquam per ianuam intrantes in Ecclesiam, adiunguntur in vera religione, suntque capaces aliorum sacramentorum, prout Henric. alios citans bene notat, in lib. 2. Theolog. Moral. cap. 2. in initio.

Difficultas est autem, quo tempore institutus fuerit. De qua, quoniam ad iudicium de peccatis nobis propositum nihil, aut saltem parum facit, sufficit paucis monere ex D. Tho. in citata quæst. 66. art. 2. & communiori Theologorum sententia, fuisse institutum ante Christi passionem, eo die, quo à D. Ioanne Christus ipse baptizatus est. Quod qua ratione probetur (tanquam scholastici instituti) relinquemus videntibus ei, qui vult apud Bellarminum in Tomo 2. controuers. libro De baptismo cap. 5. Cui addi possunt Henricus in cit. cap. 2. & Suarez ad 3. par. to. 3. disput. 19. sect. 2.

De necessitate autem eiusdem sacramenti queritur: num sit necessarium necessitate medijs, ita scilicet, vt sine eo salus homini non contingat. Ad quam quæstionem respondet D. Tho. in seq. quæst. 68. art. 2. sine suscepto in re, vel in voto, nullum hominem posse saluari: quod est de fide per illud Ioan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei. Et per Concilij Trid. definitionem sess. 7. de baptismo can. 5. Si quis dixerit baptismum liberum esse, hoc est, non necessarium ad salutem, anathema sit. Cui accedit quod in præced. sess. 6. cap. 4. statuitur, post Euangelium promulgatum sine lauacro regenerationis, aut eius voto iustificationem peccatoris fieri non posse, sicut scriptum est, Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto non potest introire in regnum Dei. Vbi nota particulam nisi, indicare medium necessarium: perinde ac cum quis dicit, Nisi comedas, non viues; vel nisi pharmacum lumas, non conualesces. Latius in seq. disput. 27. Suarez de hac re.

Ex qua sequitur, quod cum institutione Christi baptismus sit in re, vel in voto necessarius ad salutem; paruulos qui illum in voto habere non possunt, vt bene d. clarat D. Thomas 3. par. quæst. 73. art. 3. nec posse lege ordinaria consequi æternam salutem, nisi illum in re susceperint, aut certe mortem (iuxta illud Matth. 10. Qui perdidit animam suam propter me, inueniet eam) pro Christo patiantur. Vnde sumitur quod habere conferendi gratiam, quod in Tomo 2. controuers. lib. de baptismo cap. 6. Bellarm. & disput. 4. quæst. 3. puncto 4. assertione 4. Greg. à Valen. bene tractant. Nec vero ideo martyrium dici debet sacramentum: quia quamuis gratiam conferat, non tamen vt signum illius ex particulari institutione diuina: sed

ex Christi pacto quodam, & promissione facta verbis citatis ex D. Matth. Et ita pie credendum est, infantes quos ex vtero egrossos obstetrices sagæ dicuntur interimere ante susceptum baptismum, æternam salutem consequi, si id ab illis fiat in odium Christi: non item si alia de causa, ex Angelo in verbo Baptismus, sexto §. 7.

Quia igitur is qui natus est ex carne, caro est; ideo oportet nos nasci denuo, vt in supra citato cap. 3. Ioannis Dominus asserit Nicodemo: significans nos nasci carnales, infectos originali peccato, tanquam morfu antiqui serpentis, ideoque esse nobis necessarium, regenerari sacramento baptismi: perinde ac Iudeis, qui percussi erant à serpentibus (qua similitudine Dominus videtur) necessarium fuit aspicere serpentem à Moysse erectum in deserto. Videndus est Bellar. in præced. cap. 4. & reuicendum cum Greg. à Valen. quod aliqui pro paruulis remedium præter baptismum, & martyriam finxerunt. Si enim tale non habetur diuina institutione, quomodo dicemus haberi institutione humana, nisi extinguere velimus curam infantum magis ad homines, quam ad Deum pertinere, quod absurdissimum est. Patet autem ex dictis, quod si infans ita baptizetur, vt desit aliquid spectans ad essentiam baptismi: vt si aqua non tangat corpus, vel antequam forma integra proferatur, infans ipse moriatur: vel defuerit intentio ministrum, taliter gestum non sufficere ei ad salutem, cum baptismi sacramentum non susceperit vere.

Patet quoque ex dictis: adultum, cum sit capax voti baptismi, capacem quoque esse salutis æternæ, quantumcunque ex defectu aquæ, vel ministrum illum seipsa suscipere nequeat. Ad quod confirmandum præter citatum cap. 4. Concilij Trident. & auctoritates Patrum quas Gregorius à Valen. loco citato adfert, facit tum cap. Apostolicam, De presbytero non baptiz. & cap. Debitum. De baptismo, & eius effectu: Tum etiam ratio, quia voluntas apud Deum pro facto reputatur, cum deest faciendi facultas. Id quod in malis operibus, cum constet vsuuenire in bonis, idem contingere, nihil est cur dubitetur: præsertim cum Deus propensior sit ad benefaciendum, quam ad puniendum. Quando igitur quis habere non potest copiam baptismi, sufficit ei si votum habeat, seu desiderium illius suscipiendi, adiungatque veram de peccatis se commissis contritionem, quam ante diximus appellari baptismum flaminis; & cui à Deo promittitur peccatorum remissio per illud Ezechielis 18. Convertimini, & agite penitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris, & non erit vobis in ruinam iniquitas.

Atque necessarium esse illam memorato desiderio adiungi ad eandem remissionem, ex opere, vt vocant, operantis consequendam: satis patet per illud Lucæ 13. Nisi penitentiam habueritis omnes peribitis: & per illud quod dicunt Theologi, & definitum est in Concil. Trident. sess. 14. cap. 4. Contritionem non sufficere ad peccatorum iustificationem, nisi cum reali susceptione sacramenti: quod gratiam ex opere operato conferens, facere potest ex attrito contritum, seu (quod idem est) detestantem peccata sua ex Dei dilectione, per habitum charitatis, qui cum gratia infunditur animæ in reali susceptione sacramenti.

Difficultas est vero, An oporteat prædictum votum esse explicitum, seu quo expresse, & in particulari baptismus desideretur; tanquam sacramentum & remedium à Christo institutum in remissionem peccatorum. An vero sufficiat esse implicitum: sicut censetur esse in desiderio seruandi totam legem diuinam, & querendi remedia ea, quæ ordinata sunt à Deo ad salutem consequendam, & peccata delenda: In eo desiderio enim virtualiter, & implicite continetur propositum seruandi legem de baptismo suscipiendo. Cui difficultati post Vegam, & Sotum respondet ibid. Gregor. à Valen. implicitum sufficere ei, qui non audierit quidquam expresse de Christo, & baptismi necessitate in religione Christiana: (quod patet ex Cornelio C. in uisione Actorum 10. qui iustus fuit antequam de Christi religione erudiretur, & ei vero qui tale quid expresse audierit, necessarium esse ad salutem expressum votum baptismi: quod idem est, vt velit seipsa baptizari ad implendum Christi præceptum. Tænetur enim id ipsum expresse implere si possit alias vero expresse implere velle; quod est ei possibile, utpote voluntatem propriam in

NAL
SIS
Pan. 11

sua potestate habens, etiam si illius impletio sit ipsi impossibilis.

CAPVT III.

De materia Baptismi, ac primum de remota
qua est aqua.

S V M M A R I V M.

- 10 Aqua sola, vera, & naturalis est materia baptismi remota.
- 11 Que talis esse, & qua esse sit in particulari conueniens.
- 12 Quid censendum sit de ea qua alterata est, aut admixtum habet aliquid aliud.
- 13 Quando liceat, aut non liceat uti aqua, de qua dubitatur, an vera sit & naturalis.
- 14 Ablutio est materia proxima baptismi, requirens ut aqua tangat realiter corpus: & quo modo.
- 15 Corollaria varia inde deducuntur.
- 16 Infans adhuc existens in matris utero, eatenus baptizari non potest, quatenus non potest abluui.
- 17 Saluti infantis in matris utero clausi quantenus consulendum.
- 18 Quid sit capax baptismi in fluminis, & sanguinis, & quod ordinem iei expectari debeat illius ineger egressus antequam baptizetur.
- 19 Nihil refert siue per immersionem, siue per infusionem, siue per aspersionem fiat ablutio ad baptismum necessaria.
- 20 Vna ablutio sufficere potest ad baptismi substantiam, tamen trina adhiberi debet, quando ita fertur consuetudo.
- 21 De alutione facta immersione sine emersione quid tenendum sit.
- 22 In qua potissimum corporis parte fieri debeat allutio, si non possit in toto corpore.

10. **C**ERTVM est de fide ex definitione Concilii Tridentini. scilicet. 7. baptismi canon. 2. aquam veram & naturalem esse de necessitate baptismi, seu esse illius materiam necessariam, necessitate sacramenti. Quod (ut ceteris omittamus, que Suarez habet tomo 3. disput. 20. sect. 1.) latius confirmatur auctoritate Scripturæ Iohan. 3. Natus renatus fuerit ex aqua, &c. [Act. 8. Ecce aqua, quis prohibere potest, ut non baptizentur hi?] Et ad Ephes. Mundans eam lauacro aquæ in verbo vitæ. In quibus locis nomen aquæ esse intelligendum de vera & naturali aqua patet: quia in expositione Scripturæ numquam recedendum est à proprietate verborum, nisi cogamur euidenti aliquo absurdo: alioquin si liceat pro arbitrio fingere nouos sensus, & possemus omnia Scripturæ loca, etiam clarissima, deprauare. Vera autem, & naturalis aqua hic censerit potest, quæ siue alterata sit quoad accidentia, siue non, retinet aquæ naturam & substantiam, atque ad ablutendum (quod baptismi sacramentum requirit) apta est. Vnde pro praxi hæc documenta colliguntur.

11. Primum est. Nullum liquoris, qui non sit vera aqua quoad substantiam, quantumcumque quoad accidentia appareat aqua, esse baptismi materiam. Contra vero omnem aquam veram quoad substantiam (nisi a alterata sit, & mutata, ut censetur inepta ad ablutendum) esse idoneam baptismi materiam.

Secundum est ex Soto in 4. dist. 3. quest. vnica art. 4. & Franciscus à Victo. summa de sacramentis. quest. 12. nihil refert siue aqua sit maris, siue fluminis, siue fontis, siue putei, siue lacus, vel stagni, siue pluuialis. Item siue clara, siue turbida, siue dulcis, siue salsa, siue odorifera, siue putida, siue calida, siue frigida, siue etiam resoluta ex niue, grandine, vel glacie. Addit etiam contra Palud. Sotus ibid. ad 4. argumentum lixiu, & aquas sulfureas. Hæc enim omnia aquarum genera, retinent substantiam veram, & naturalem aquæ.

Tertium est ex D. Tho. 3. par. quest. 66. art. 4. ad vltimum; non esse aptam baptismi materiam, quemcumque alium humorem: etiam si coniunctus aquæ nomine appelleretur, aut habeat similitudinem cum vera aqua, in colore, aut aliis qualitatibus; ut lacrymæ, sudor, vrina, pituita, humor qui supernat sanguini, humor qui egreditur ex incisione vitis, aut alterius arboris, aquæ rusticæ, quæ adimento artis per distillationem, aut compressionem exprimitur ex

herbis, radicibus, aut floribus, ut aqua rosacea, boraginis, & similes. Item quæ vulgo dicitur aqua ardens; & quæ solet ab Alchimistis fieri ad mutanda metalla.

Quartum est ex D. Thom. in eodem art. 4. illam solum alterationem, & admixtionem diuersi corporis, aut humorum cum aqua, impedire ne ea sit idonea baptismi materia, quæ facit, ut secutum ex tali mixtione, sit magis aliud, quam aqua: si modicæ aquæ naturali multum; aut tantundem vini, vel aquæ rosæ admiscetur: quia ex ea mixtione, aut resultat quid tertium, aut aqua in illud cui admiscetur, cum fuerit potentius, mutatur. Quod si multum sit aquæ, cui parum vini, vel alterius liquoris admiscetur, quia non tollitur aquæ substantia, ea erit apta baptismi materia, ut patet ex eo quod aquæ baptismali admiscetur chrisma. Ex quo documento indicari potest de multis in particulari: ut de pilsana, ceruisia, & de aqua in qua decoquuntur herbe, vel radices, elixantur carnes, vel pisces. Cuiusmodi non esse veram aquam Sotus in e. d. art. 4. ad 4. ex eo probat, quod obligatus ieiunare in pane, & aqua non possit illis uti.

Quintum est ex Sylu. in verbo, baptismus 2. n. r. Angelo in eodem verbo tertio §. 4. aquam non esse idoneam baptismi materiam, quantumcumque suam substantiam retineat, si apta non sit ad ablutendum: quæ est baptismi materia proxima, sicut aqua est materia remota. Vnde admixta etiam sententia eorum, qui volunt niuem grandinem, & glaciem esse aquam veram secundum substantiam, quoad accidentia alterata: negandum est in eis posse perfici baptismum, nisi liquefacta resoluantur in aquam: quandoquidem aliter non sunt apta ad ablutendum. Quod idem eadem de causa dicendum est de aqua contenta in luto, aut in pannolino, vel laneo, nisi exprimat, ut ibidem expresse notant Angelus, & Syluester: sicut nec consecratio sanguinis Christi heri potest in multo intra vvas contento, quantumuis essentialiter non differat à seipso ex iisdem vuis expresso, quia non est aptum ad potum.

Sextum est quod sub finem citati art. 4. tangit Sotus, eum peccare grauiter qui nulla necessitate urgente baptismi adhibet aquam, de qua dubitatur probabiliter an sit apta ad sacramentum. Probat, quia exponit se probabili periculo inualidandi sacramentum, maleque consulendi proximo in re gratissima. Quod si in tali causa (quo scilicet probabiliter dubitaretur aquam esse veram & naturalem) collatus esset baptismus, is deberet sub conditione repeti cum vera, & naturali aqua, dicendo, Si non es baptizatus, ego te baptizo in nomine Patris, &c. Nam summa huius sacramenti necessitas ita postulat. Pro quo facit cap. De quibus Extra De baptismi, & eius effectu.

In extrema tamen necessitate & periculo mortis licet uti aqua dubia, si alia deesset: quia sic, quoad fieri potest consultitur probabili periculo damnationis proximi; in quo cum iuari potest sine certa Dei offensa, ipsum relinquere in extrema necessitate spiritali constitutum, lex charitatis non patitur. Ceterum etiam si validus sit baptismus cum qualibet aqua vera, & naturali; quia in eo adhibetur, nec deficit materia necessaria necessitate sacramenti: non licet tamen ministro, nisi excuset iusta necessitas (qualis est periculi mortis, aut nimie dilationis baptismi) baptizare in qualibet aqua; sed tantum in illa certa quæ fuerit præcepto determinata: qualis est sacrorum fontium. Nam licet talis necessitas non sit necessitate sacramenti; est tamen necessitate præcepti, receptæue consuetudinis.

PARS RELIQUA CAPITIS.

De proxima Baptismi materia, qua est ablutio corporis.

Communis Catholicorum sententia est, inquit Suarez to. 3. disput. 20. sect. 2. ablutioem esse baptismi materiam, eamque proximam, iuxta verba Domini Matthæi vlt. Baptizantes egs in nomine Patris, &c. [& Apostoli ad Ephes. 5. Mundans eam lauacro aquæ in verbo vitæ.] Ea enim significat ablutioem, tanquam aquæ applicationem ad corpus: sine cuius interuentu, sacramentum baptismi non perficitur. Nam cum ipsum positum sit in vsu, nec sit quid permanens,